

1 FOURIEROVE TRANSFORMACIJE

UVOD

Definicija 1.1 Integralne transformacije (INTEGRAL TRANSFORMATION)

Integralna transformacija je transformacija \mathcal{T} koja od zadane funkcije $f(x)$ napravi novu funkciju $\hat{f}(w)$ koja se pojavljuje u obliku integrala.

$$f(x) \xrightarrow{\mathcal{T}} \hat{f}(w),$$

$$\mathcal{T}\{f(x)\} = \hat{f}(w).$$

Primjeri

$\mathcal{L}\{f(x)\}$ Laplaceova transformacija -najvažnija transformacija u inženjerstvu

$\mathcal{F}\{f(x)\}$ Fourierove transformacije : Fourierova kosinusna transformacija

Fourierova sinusna transformacija

Fourierova transformacija

Primjena

Integralne transformacije su alat za rješavanje običnih diferencijalnih jednadžbi, parcijalnih diferencijalnih jednadžbi, integralnih jednadžbi, a koriste se i u radu sa specijalnim funkcijama.

Ideja vodilja za Fourierovu transformaciju:

Periodičnu funkciju možemo razviti u Fourierov red (red trigonometrijskih funkcija).

Za neperiodične funkcije ideja razvoja funkcije u Fourierov red dovodi do pojama Fourierovog integrala.

Fourierovu transformaciju zadane funkcije f dobivamo preko Fourierovog integrala te funkcije.

1.1 FOURIEROV RED (kratki podsjetnik)*

Definicija 1.2 Fourierov red (FOURIER SERIE)

Za periodičnu funkciju $f(x)$ s periodom $p=2L$ Fourierov red je

$$f(x) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n \cos \frac{n\pi}{L}x + b_n \sin \frac{n\pi}{L}x)$$

gdje su a_0, a_n, b_n Fourierovi koeficijenti od $f(x)$

$$a_0 = \frac{1}{2L} \int_{-L}^L f(x) dx, \quad a_n = \frac{1}{L} \int_{-L}^L f(x) \cos \frac{n\pi}{L}x dx, \quad b_n = \frac{1}{L} \int_{-L}^L f(x) \sin \frac{n\pi}{L}x dx.$$

Ako je funkcija $f(x)$ parna onda se Fourierov red funkcije $f(x)$ reducira na

Fourierov kosinusni red

$$f(x) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} a_n \cos \frac{n\pi}{L}x, \quad a_0 = \frac{1}{L} \int_0^L f(x) dx, \quad a_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \cos \frac{n\pi}{L}x dx.$$

Ako je funkcija $f(x)$ neparna onda se Fourierov red funkcije $f(x)$ reducira na

¹PRIMMAT -V:ČULJAK-(radni materijal 2006.)

Fourierov sinusni red

$$\boxed{f(x) = \sum_{n=1}^{\infty} b_n \sin \frac{n\pi}{L} x}, \quad b_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \sin \frac{n\pi}{L} x dx.$$

NAPOMENA 1.1 Ako je zadana funkcija $f(x)$ na segmentu $0 \leq x \leq L$ onda ju možemo proširiti periodično s periodom $2L$ (po parnosti ili po neparnosti). Proširenu funkciju periodičnu s periodom $2L$ možemo razviti u Fourierov red.

Ako je zadana funkcija $f(x)$ na segmentu $0 \leq x \leq L$ proširena po parnosti na $-L \leq x \leq L$ s periodom $2L$ onda proširenu funkciju možemo razviti u Fourierov kosinusni red.

Ako je zadana funkcija $f(x)$ na segmentu $0 \leq x \leq L$ proširena po neparnosti na $-L \leq x \leq L$ s periodom $2L$ onda proširenu funkciju možemo razviti u Fourierov sinusni red.

NAPOMENA 1.2 Skup funkcija $\{\cos \frac{n\pi}{L} x, \sin \frac{n\pi}{L} x\}$ zove se trigonometrijski sustav. Osnovno svojstvo tih funkcija je ortogonalnost na intervalu duljine $2L$:

$$\int_{-L}^L \cos \frac{m\pi}{L} x \cos \frac{n\pi}{L} x dx = 0, \int_{-L}^L \sin \frac{m\pi}{L} x \sin \frac{n\pi}{L} x dx = 0, \text{ za } m \neq n, m, n \in N;$$

$$\int_{-L}^L \cos \frac{m\pi}{L} x \sin \frac{n\pi}{L} x dx = 0 \text{ za sve } m, n \in N.$$

PRIMJER 1.1 Razvij funkciju $f(x)$, $0 \leq x \leq L$ u Fourierov kosinusni red:

$$f(x) = \begin{cases} \frac{2}{L}x & , 0 \leq x \leq \frac{L}{2} \\ \frac{2}{L}(L-x) & , \frac{L}{2} \leq x \leq L. \end{cases}$$

Rješenje:

Budući trebamo naći Fourierov kosinusni red onda ćemo zadanu funkciju proširiti po parnosti na $-L \leq x \leq L$ s periodom $2L$:

$$f(x) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} a_n \cos \frac{n\pi}{L} x, \quad a_0 = \frac{1}{L} \int_0^L f(x) dx, \quad a_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \cos \frac{n\pi}{L} x dx.$$

$$a_0 = \frac{1}{L} \int_0^L f(x) dx = \frac{1}{L} \int_0^{L/2} f(x) dx + \frac{1}{L} \int_{L/2}^L f(x) dx = \frac{1}{L} \int_0^{L/2} \frac{2}{L} x dx +$$

$$\frac{1}{L} \int_{L/2}^L \frac{2}{L} (L-x) dx = \frac{1}{2};$$

$$a_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \cos \frac{n\pi}{L} x dx = \frac{2}{L} \int_0^{L/2} f(x) \cos \frac{n\pi}{L} x dx + \frac{2}{L} \int_{L/2}^L f(x) \cos \frac{n\pi}{L} x dx$$

$$= \frac{2}{L} \int_0^{L/2} \frac{2}{L} x \cos \frac{n\pi}{L} x dx + \frac{2}{L} \int_{L/2}^L \frac{2}{L} (L-x) \cos \frac{n\pi}{L} x dx = \text{parcijalna integracija}$$

$$= \frac{4}{L^2} \left[\frac{L^2}{2\pi n} \sin \frac{n\pi}{2} + \frac{L^2}{\pi^2 n^2} (\cos \frac{n\pi}{2} - 1) - \frac{L^2}{2\pi n} \sin \frac{n\pi}{2} - \frac{L^2}{\pi^2 n^2} (\cos n\pi - \cos \frac{n\pi}{2}) \right]$$

$$= \frac{4}{\pi^2 n^2} (2 \cos \frac{n\pi}{2} - \cos n\pi - 1).$$

$$a_1 = \frac{4}{\pi^2 1^2} (2 \cos \frac{1\pi}{2} - \cos 1\pi - 1) = 0, \text{ svi neparni koeficijenti su } 0;$$

$$a_2 = \frac{4}{\pi^2 2^2} (2 \cos \frac{2\pi}{2} - \cos 2\pi - 1) = -\frac{4}{\pi^2};$$

$$a_4 = \frac{4}{\pi^2 4^2} (2 \cos \frac{4\pi}{2} - \cos 4\pi - 1) = 0;$$

$$a_6 = \frac{4}{\pi^2 6^2} (2 \cos \frac{6\pi}{2} - \cos 6\pi - 1) = -\frac{4}{9\pi^2};$$

$$a_8 = \frac{4}{\pi^2 8^2} (2 \cos \frac{8\pi}{2} - \cos 8\pi - 1) = 0;$$

$$a_{10} = \frac{4}{\pi^2 10^2} (2 \cos \frac{10\pi}{2} - \cos 10\pi - 1) = -\frac{4}{25\pi^2};$$

....

$$f(x) = \frac{1}{2} - \frac{4}{\pi^2} \left[\cos \frac{2\pi}{L} x + \frac{1}{9} \cos \frac{6\pi}{L} x + \frac{1}{25} \cos \frac{10\pi}{L} x + \dots \right],$$

1.2 FOURIEROVA KOSINUSNA TRANSFORMACIJA I INTEGRAL

Definicija 1.3 *Fourierov kosinusni integral (Fourier cosine integral)*

Za parnu funkciju $f(x)$ kažemo da ima reprezentaciju pomoću Fourierovog kosinusnog integrala ako

$$f(x) = \int_0^{\infty} A(w) \cos wx dw,$$

gdje je $A(w) = \frac{2}{\pi} \int_0^{\infty} f(t) \cos wtdt$.

Definicija 1.4 *Fourierova kosinusna transformacija (Fourier cosine transform)*

Neka je $f(x)$ parna funkcija. Funkcija $\hat{f}_c(w)$ definirana sa

$$\hat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^{\infty} f(x) \cos wx dx$$

zove se *Fourierova kosinusna transformacija*. Proces dobivanja transformacije \hat{f}_c iz zadane funkcije f također se zove *Fourierova kosinusna transformacija* i označava \mathcal{F}_c , $f(x) \xrightarrow{\mathcal{F}_c} \hat{f}_c(w)$, $\mathcal{F}_c\{f(x)\} = \hat{f}_c(w)$.

Definicija 1.5 *Inverzna Fourierova kosinusna transformacija (Inverse Fourier cosine transform)*

Neka je $\hat{f}_c(w)$ Fourierova kosinusna transformacija funkcije $f(x)$.

Funkcija $f(x)$ definirana sa

$$f(x) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^{\infty} \hat{f}_c(w) \cos wx dw$$

zove se *inverzna Fourierova kosinusna transformacija*. Proces dobivanja funkcije f iz zadane Fourierove kosinusne transformacije \hat{f}_c također se zove *inverzna Fourierova kosinusna transformacija* i označava

$$\mathcal{F}_c^{-1}, \quad \hat{f}_c(w) \xrightarrow{\mathcal{F}_c^{-1}} f(x), \quad \mathcal{F}_c^{-1}\{\hat{f}_c(w)\} = f(x).$$

NAPOMENA 1.3 *Fourierova kosinusna transformacija definira se pomoću Fourierovog kosinusnog integrala:*

U Fourierovom integralu $f(x) = \int_0^{\infty} A(w) \cos wx dw$ označimo $A(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \hat{f}_c(w)$,

gdje je $\hat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^{\infty} f(t) \cos wtdt$. Zato je

$$f(x) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^{\infty} \hat{f}_c(w) \cos wx dw.$$

PRIMJER 1.2 *Nađite Fourierovu kosinusnu transformaciju $\hat{f}_c(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:*

$$f(x) = \begin{cases} c, & 0 < x < a \\ 0, & x > a. \end{cases}$$

Rješenje:

$$\hat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^{\infty} f(x) \cos wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^a c \cos wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{\sin aw}{w}.$$

$$\mathcal{F}_c\{f(x)\} = \hat{f}_c(w)$$

PRIMJER 1.3 Nađite Fourierovu kosinusnu transformaciju $\widehat{f}_c(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:

$$f(x) = \exp(-x), 0 < x < \infty.$$

Rješenje:

$$\widehat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(x) \cos wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty \exp(-x) \cos wx dx = \text{parcijalna integracija}$$

$$= \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{1}{1+w^2}.$$

$$\mathcal{F}_c\{f(x)\} = \widehat{f}_c(w);$$

$$\exp(-x) \xrightarrow{\mathcal{F}_c} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{1}{1+w^2}.$$

1.3 FOURIEROVA SINUSNA TRANSFORMACIJA I INTEGRAL

Definicija 1.6 *Fourierov sinusni integral (Fourier sine integral)*

Za neparnu funkciju $f(x)$ kažemo da ima reprezentaciju pomoću Fourierovog sinusnog integrala ako

$$f(x) = \int_0^\infty B(w) \sin wx dw,$$

$$\text{gdje je } B(w) = \frac{2}{\pi} \int_0^\infty f(t) \sin wtdt.$$

Definicija 1.7 *Fourierova sinusna transformacija (Fourier sine transform)*

Neka je $f(x)$ neparna funkcija. Funkcija $\widehat{f}_s(w)$ definirana sa

$$\widehat{f}_s(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(x) \sin wx dx$$

zove se Fourierova sinusna transformacija. Proces dobivanja transformacije \widehat{f}_s iz zadane funkcije f također se zove Fourierova sinusna transformacija i označava

$$\mathcal{F}_s, \quad f(x) \xrightarrow{\mathcal{F}_s} \widehat{f}_s(w), \quad \mathcal{F}_s\{f(x)\} = \widehat{f}_s(w).$$

Definicija 1.8 *Inverzna Fourierova sinusna transformacija (Inverse Fourier sine transform)*

Neka je $\widehat{f}_s(w)$ Fourierova sinusna transformacija funkcije $f(x)$.

Funkcija $f(x)$ definirana sa

$$f(x) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty \widehat{f}_s(w) \sin wx dw$$

zove se inverzna Fourierova sinusna transformacija. Proces dobivanja funkcije f iz zadane Fourierove sinusne transformacije \widehat{f}_s također se zove inverzna Fourierova sinusna transformacija i označava

$$\mathcal{F}_s^{-1}, \quad \widehat{f}_s(w) \xrightarrow{\mathcal{F}_s^{-1}} f(x), \quad \mathcal{F}_s^{-1}\{\widehat{f}_s(w)\} = f(x).$$

NAPOMENA 1.4 *Fourierova sinusna transformacija definira se pomoću Fourierovog sinusnog integrala:*

U Fourierovom sinusnom integralu $f(x) = \int_0^\infty B(w) \cos wx dw$ označimo

$$B(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \widehat{f}_s(w),$$

gdje je $\widehat{f}_s(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(t) \sin wtdt$. Zato je

$$f(x) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty \widehat{f}_s(w) \sin wx dw.$$

PRIMJER 1.4 *Nađite Fourierovu sinusnu transformaciju $\widehat{f}_s(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:*

$$f(x) = \begin{cases} c, & 0 < x < a \\ 0, & x > a. \end{cases}$$

Rješenje:

$$\widehat{f}_s(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(x) \sin wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^a c \sin wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{1 - \cos aw}{w}.$$

$$\mathcal{F}_s\{f(x)\} = \widehat{f}_s(w)$$

PRIMJER 1.5 *Nađite Fourierovu sinusnu transformaciju $\widehat{f}_s(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:*

$$f(x) = \exp(-x), 0 < x < \infty.$$

Rješenje:

$\widehat{f}_s(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(x) \sin wx dx = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty \exp(-x) \sin wx dx$ =parcijalna integracija

$$= \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{\exp(-x)}{1+w^2} [-w \cos wx - \sin wx] \Big|_0^\infty = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{w}{1+w^2}.$$

$$\mathcal{F}_s\{f(x)\} = \widehat{f}_s(w);$$

$$\exp(-x) \xrightarrow{\mathcal{F}_s} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{w}{1+w^2}.$$

1.3.1 SVOJSTVA FOURIROVIH SIN I COS TRANSFORMACIJA

TEOREM 1.1 *Ako je $f(x)$ apsolutno integrabilna na $[0, \infty)$ i po dijelovima neprekidna na svakom konačnom intervalu onda Fourierova kosinusna $\widehat{f}_c(w)$ i sinusna transformacija $\widehat{f}_s(w)$ funkcije $f(x)$ postoje.*

TEOREM 1.2 *svojstvo linearnosti*

Ako su $f(x)$ i $g(x)$ apsolutno integrabilne na $[0, \infty)$ i po dijelovima neprekidne na svakom konačnom intervalu onda za funkciju $af(x) + bg(x)$ Fourierova kosinusna i sinusna transformacija postoje i vrijedi svojsvo linearnosti

$$\mathcal{F}_c\{af(x) + bg(x)\} = a\mathcal{F}_c\{f(x)\} + b\mathcal{F}_c\{g(x)\} = a\widehat{f}_c(w) + b\widehat{g}_c(w);$$

$$\mathcal{F}_s\{af(x) + bg(x)\} = a\mathcal{F}_s\{f(x)\} + b\mathcal{F}_s\{g(x)\} = a\widehat{f}_s(w) + b\widehat{g}_s(w).$$

Dokaz:

$$\begin{aligned}\mathcal{F}_c\{af(x) + bg(x)\} &= \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty (af(x) + bg(x)) \cos wx dx = \text{linearnost integrala} \\ &= a\sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f(x) \cos wx dx + b\sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty g(x) \cos wx dx = a\widehat{f}_c(w) + b\widehat{g}_c(w) \\ &= a\mathcal{F}_c\{f(x)\} + b\mathcal{F}_c\{g(x)\}.\end{aligned}$$

TEOREM 1.3 transformacija derivacije

Neka je $f(x)$ neprekidna i apsolutno integrabilna na $[0, \infty)$ i $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$. Neka je $f'(x)$ po dijelovima neprekidna na svakom konačnom intervalu. Tada vrijedi

$$\begin{aligned}\mathcal{F}_c\{f'(x)\} &= w\mathcal{F}_s\{f(x)\} - \sqrt{\frac{2}{\pi}}f(0); \\ \mathcal{F}_s\{f'(x)\} &= -w\mathcal{F}_c\{f(x)\}.\end{aligned}$$

Dokaz:

$$\begin{aligned}\mathcal{F}_c\{f'(x)\} &= \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f'(x) \cos wx dx = \text{parcijalna integracija} \\ &= \sqrt{\frac{2}{\pi}} [f(x) \cos wx]_0^\infty + w \int_0^\infty f(x) \sin wx dx = -\sqrt{\frac{2}{\pi}}f(0) + w\widehat{f}_s(w) \\ &= -\sqrt{\frac{2}{\pi}}f(0) + w\mathcal{F}_s\{f(x)\}. \\ \mathcal{F}_s\{f'(x)\} &= \sqrt{\frac{2}{\pi}} \int_0^\infty f'(x) \sin wx dx = \text{parcijalna integracija} \\ &= \sqrt{\frac{2}{\pi}} [f(x) \sin wx]_0^\infty - w \int_0^\infty f(x) \cos wx dx = 0 - w\widehat{f}_c(w) \\ &= -w\mathcal{F}_c\{f(x)\}.\end{aligned}$$

PRIMJER 1.6 Pokažite da vrijedi

$$\begin{aligned}\mathcal{F}_c\{f''(x)\} &= -w^2\mathcal{F}_c\{f(x)\} - \sqrt{\frac{2}{\pi}}f'(0); \\ \mathcal{F}_s\{f''(x)\} &= -w^2\mathcal{F}_s\{f(x)\} + \sqrt{\frac{2}{\pi}}f(0).\end{aligned}$$

Rješenje:

$$\begin{aligned}\mathcal{F}_c\{f''(x)\} &= w\mathcal{F}_s\{f'(x)\} - \sqrt{\frac{2}{\pi}}f'(0) = -w^2\mathcal{F}_c\{f(x)\} - \sqrt{\frac{2}{\pi}}f'(0); \\ \mathcal{F}_s\{f''(x)\} &= -w\mathcal{F}_c\{f'(x)\} = -w^2\mathcal{F}_s\{f(x)\} + \sqrt{\frac{2}{\pi}}f(0).\end{aligned}$$

PRIMJER 1.7 Nađite Fourierovu kosinusnu transformaciju funkcije $f(x) = \exp(-ax)$, $a > 0$.

Rješenje:

$$\begin{aligned}f(x) &= \exp(-ax) \\ f'(x) &= -a\exp(-ax); \quad f'(0) = -a; \\ \text{Iz } f''(x) &= a^2\exp(-ax) = a^2f(x) \text{ i svojstva linearnosti slijedi da je} \\ \mathcal{F}_c\{f''(x)\} &= a^2\mathcal{F}_c\{f(x)\}.\end{aligned}$$

Osim toga vrijedi $\mathcal{F}_c\{f''(x)\} = -w^2\mathcal{F}_c\{f(x)\} - \sqrt{\frac{2}{\pi}}f'(0) = -w^2\mathcal{F}_c\{f(x)\} + \sqrt{\frac{2}{\pi}}a$.
Zato

$$a^2 \mathcal{F}_c\{f(x)\} = -w^2 \mathcal{F}_c\{f(x)\} + a\sqrt{\frac{2}{\pi}}, \text{ tj.}$$

$$\mathcal{F}_c\{f(x)\} = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{a}{a^2 + w^2}.$$

$$\text{Zapisujemo } \exp(-ax) \xrightarrow{\mathcal{F}_c} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{a}{a^2 + w^2};$$

$$\widehat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} \frac{a}{a^2 + w^2}.$$

1.4 FOURIEROVA TRANSFORMACIJA I INTEGRAL

Definicija 1.9 *Fourierov integral - realni oblik (Fourier integral-real form)*

Za funkciju $f(x)$ kažemo da se može prikazati pomoću Fourierovog integrala u realnom obliku ako

$$\boxed{f(x) = \int_0^\infty [A(w) \cos wx + B(w) \sin wx] dw},$$

$$\text{gdje su } A(w) = \frac{1}{\pi} \int_{-\infty}^\infty f(t) \cos wtdt;$$

$$B(w) = \frac{1}{\pi} \int_{-\infty}^\infty f(t) \sin wtdt.$$

TEOREM 1.4 *Ako je $f(x)$ neprekidna na svakom konačnom intervalu koja ima desnu i lijevu derivaciju u svakoj točki i ako postoji integral $\int_{-\infty}^\infty |f(x)| dx$ onda se $f(x)$ može prikazati pomoću Fourierovog integrala (u realnom obliku).*

U točkama prekida funkcije $f(x)$ vrijednost Fourierovog integrala jednaka je aritmetičkoj sredini limesa slijeva i sdesna u toj točki.

Definicija 1.10 *Fourierov integral - kompleksni oblik (Fourier integral-complex form)*

Za funkciju $f(x)$ kažemo da se može prikazati pomoću Fourierovog integrala u kompleksnom obliku ako je

$$\boxed{f(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty \int_{-\infty}^\infty f(t) \cdot \exp[iw(x-t)] dt dw}.$$

Izvod kompleksnog oblika iz realnog oblika Fourierovog integrala:

$$\begin{aligned} f(x) &= \int_0^\infty [A(w) \cos wx + B(w) \sin wx] dw \\ &= \frac{1}{\pi} \int_0^\infty \int_{-\infty}^\infty f(t) [\cos wt \cos wx + \sin wt \sin wx] dt dw \\ &= \text{adicioni teorem za cos i parnost funkcije cos} \\ &= \frac{1}{\pi} \int_0^\infty [\int_{-\infty}^\infty f(t) \cos(wx - wt) dt] dw \\ &= [\dots] \text{ je parna funkcija od } w \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty [\int_{-\infty}^\infty f(t) \cos(wx - wt) dt] dw \\ &= \text{dodamo sumand} = 0 \quad \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty [\int_{-\infty}^\infty f(t) \sin(wx - wt) dt] dw = 0 \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty [\int_{-\infty}^\infty f(t) \cos(wx - wt) dt] dw + i \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty [\int_{-\infty}^\infty f(t) \sin(wx - wt) dt] dw \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty \int_{-\infty}^\infty f(t) (\cos(wx - wt) + i \sin(wx - wt)) dt dw \\ &= \text{Eulerova formula } \exp(i\varphi) = \cos\varphi + i \sin\varphi \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^\infty \int_{-\infty}^\infty f(t) \exp[iw(x-t)] dt dw. \end{aligned}$$

Definicija 1.11 *Fourierova transformacija (Fourier transform)*

Za zadanu funkciju $f(x)$, funkcija $\widehat{f}(w)$ definirana sa

$$\boxed{\widehat{f}(w) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^\infty f(x) \cdot \exp(-iwx) dx}$$

zove se *Fourierova transformacija*. Proces dobivanja transformacije \hat{f} iz zadane funkcije f također se zove *Fourierova transformacija* i označava

$$\mathcal{F}, \quad f(x) \xrightarrow{\mathcal{F}} \hat{f}(w), \quad \mathcal{F}\{f(x)\} = \hat{f}(w).$$

Definicija 1.12 *Inverzna Fourierova transformacija (Inverse Fourier transform)*

Neka je $\hat{f}(w)$ Fourierova transformacija funkcije $f(x)$.

Funkcija $f(x)$ definirana sa

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cdot \exp(iwx) dw$$

zove se *inverzna Fourierova transformacija*. Proces dobivanja funkcije f iz zadane Fourierove transformacije \hat{f} također se zove *inverzna Fourierova transformacija* i označava

$$\mathcal{F}^{-1}, \quad \hat{f}(w) \xrightarrow{\mathcal{F}^{-1}} f(x), \quad \mathcal{F}^{-1}\{\hat{f}(w)\} = f(x).$$

NAPOMENA 1.5 *Fourierova transformacija definira se pomoću Fourierovog integrala:*

U Fourierovom integralu

$$\begin{aligned} f(x) &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(t) \exp[iw(x-t)] dt dw \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \left[\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(t) \exp(-iwt) dt \right] \exp(iwx) dw \end{aligned}$$

označimo unutarnji integral [...]

$$\hat{f}(w) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(t) \exp(-iwt) dt.$$

Zato je

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \exp(iwx) dw.$$

PRIMJER 1.8 *Nađite Fourierovu transformaciju $\hat{f}(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:*

$$f(x) = \begin{cases} c, & 0 < x < a \\ 0, & x > a. \end{cases}$$

Rješenje:

$$\hat{f}(w) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \exp(-iwx) dx = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} c \int_0^a \exp(-iwx) dx = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} c \frac{\exp(-iwa) - 1}{-iw}.$$

$$\mathcal{F}\{f(x)\} = \hat{f}(w)$$

Uočimo:

$$\frac{1}{\sqrt{2\pi}} c \frac{\exp(-iwa) - 1}{-iw} = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} c \left[\frac{\sin wa}{w} + i \frac{1 - \cos wa}{w} \right] = \frac{1}{2} \left[\sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{\sin aw}{w} + i \sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{1 - \cos wa}{w} \right].$$

$$\hat{f}_c(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{\sin aw}{w}.$$

$$\hat{f}_s(w) = \sqrt{\frac{2}{\pi}} c \frac{1 - \cos wa}{w}.$$

PRIMJER 1.9 Nađite Fourierovu transformaciju $\widehat{f}(w)$ funkcije zadane funkcije $f(x)$:

$$f(x) = \exp(-ax^2), \quad a > 0.$$

Rješenje:

$$\begin{aligned} \widehat{f}(w) &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \exp(-iwx) dx = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \exp(-ax^2) \exp(-iwx) dx \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \exp(-ax^2 - iwx) dx = \text{dopunjavamo na potpun kvadrat} \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{w^2}{4a}\right) \int_{-\infty}^{\infty} \exp\left[-\left(\sqrt{a}x - \frac{iw}{2\sqrt{a}}\right)^2\right] dx \\ &= \text{supstitucija } z = \sqrt{a}x - \frac{iw}{2\sqrt{a}} \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{w^2}{4a}\right) \frac{1}{\sqrt{a}} \int_{-\infty}^{\infty} \exp[-z^2] dz \\ &= \text{poznati integral } \int_{-\infty}^{\infty} \exp[-z^2] dz = \sqrt{\pi} \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{w^2}{4a}\right) \frac{1}{\sqrt{a}} \sqrt{\pi} \\ &= \frac{1}{\sqrt{2a}} \exp\left(-\frac{w^2}{4a}\right). \\ \widehat{f}(w) &= \frac{1}{\sqrt{2a}} \exp\left(-\frac{w^2}{4a}\right). \\ \mathcal{F}\{f(x)\} &= \widehat{f}(w). \end{aligned}$$

1.4.1 SVOJSTVA FOURIEROVIIH TRANSFORMACIJA

TEOREM 1.5 Ako je $f(x)$ apsolutno integrabilna na $[0, \infty)$ i po dijelovima neprekidna na svakom konačnom intervalu onda Fourierova transformacija $\widehat{f}(w)$ funkcije $f(x)$ postoji.

TEOREM 1.6 svojstvo linearnosti

Neka funkcije $f(x)$ i $g(x)$ imaju Fourierove transformacije. Tada za bilo koje konstante a i b funkcija $af(x) + bg(x)$ ima Fourierovu transformaciju i vrijedi svojstvo linearnosti

$$\mathcal{F}\{af(x) + bg(x)\} = a\mathcal{F}\{f(x)\} + b\mathcal{F}\{g(x)\} = a\widehat{f}(w) + b\widehat{g}(w).$$

Dokaz:

$$\begin{aligned} \mathcal{F}\{af(x) + bg(x)\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} (af(x) + bg(x)) \exp(-iwx) dx = \text{linearnost integrala} \\ &= a \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \exp(-iwx) dx + b \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} g(x) \exp(-iwx) dx \\ &= a\widehat{f}(w) + b\widehat{g}(w) \\ &= a\mathcal{F}\{f(x)\} + b\mathcal{F}\{g(x)\}. \end{aligned}$$

TEOREM 1.7 Transformacija funkcije pomaknute u varijabli $x-a$

Neka $f(x)$ ima Fourierovu transformaciju. Tada vrijedi

$$\boxed{\mathcal{F}\{f(x-a)\} = \exp(-iwa) \cdot \mathcal{F}\{f(x)\}}.$$

Dokaz:

$$\begin{aligned} \mathcal{F}\{f(x-a)\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x-a) \exp(-iwx) dx \\ &= \text{supstitucija } x-a = p \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \exp[-iw(p+a)] dp \\
&= \exp(-iwa) \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \exp(-iwp) dp \\
&= \exp(-iwa) \cdot \mathcal{F}\{f(x)\}. \\
\widehat{f}(w-a) &= \exp(-iwa) \widehat{f}(w).
\end{aligned}$$

TEOREM 1.8 Transformacija derivacije

Neka je $f(x)$ neprekidna na R i $\lim_{|x| \rightarrow \infty} f(x) = 0$. Neka je $f'(x)$ po dijelovima apsolutno integrabilna na R . Tada vrijedi

$$\boxed{\mathcal{F}\{f'(x)\} = iw\mathcal{F}\{f(x)\}}.$$

Dokaz:

$$\begin{aligned}
\mathcal{F}\{f'(x)\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f'(x) \exp(-iwx) dx \\
&= \text{parcijalna integracija} \\
&= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} (f(x) \exp(-iwx)) \Big|_{-\infty}^{\infty} - (-iw) \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \exp(-iwx) dx \\
&= iw \widehat{f}(w) \\
&= iw\mathcal{F}\{f(x)\}.
\end{aligned}$$

PRIMJER 1.10 Pokažite da vrijedi

$$\boxed{\mathcal{F}\{f''(x)\} = -w^2\mathcal{F}\{f(x)\}}.$$

Rješenje:

$$\mathcal{F}\{f''(x)\} = iw\mathcal{F}\{f'(x)\} = iw[iw\mathcal{F}\{f(x)\}] = -w^2\mathcal{F}\{f(x)\}.$$

PRIMJER 1.11 Nađite Fourierovu transformaciju funkcije $f(x) = x \exp(-x^2)$

Rješenje:

Koristimo primjer

$$g(x) = \exp(-x^2), \widehat{g}(w) = \frac{1}{\sqrt{2}} \exp(-\frac{w^2}{4})$$

i svojstvo $\mathcal{F}\{g'(x)\} = iw\mathcal{F}\{g(x)\}$.

$$f(x) = x \exp(-x^2) = -\frac{1}{2}g'(x)$$

$$\begin{aligned}
\mathcal{F}\{f(x)\} &= \mathcal{F}\{-\frac{1}{2}g'(x)\} = -\frac{1}{2}\mathcal{F}\{g'(x)\} = -\frac{1}{2}\mathcal{F}\{g'(x)\} = -\frac{1}{2}iw\mathcal{F}\{g(x)\} \\
&= -\frac{1}{2}iw \frac{1}{\sqrt{2}} \exp(-\frac{w^2}{4}).
\end{aligned}$$

TEOREM 1.9 Transformacija konvolucije funkcija

Neka su $f(x)$ i $g(x)$ po dijelovima neprekidne funkcije, ograničene i apsolutno integrabilne na R .

Tada konvolucija funkcija

$$(f * g)(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f(p)g(x-p) dp = \int_{-\infty}^{\infty} f(x-p)g(p) dp$$

ima Fourierovu transformaciju

$$\boxed{\mathcal{F}\{(f * g)(x)\} = \sqrt{2\pi}\mathcal{F}\{f(x)\} \cdot \mathcal{F}\{g(x)\}}$$

i vrijedi

$$\boxed{(f * g)(x) = \int_{-\infty}^{\infty} \widehat{f}(w) \cdot \widehat{g}(w) \exp(iwx) dw}.$$

Dokaz:

$$\begin{aligned}
 \mathcal{F}\{(f * g)(x)\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} [\int_{-\infty}^{\infty} f(p)g(x-p)dp] \exp(-iwx)dx \\
 &= \text{supstitucija } z = x - p \\
 &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(p)g(z) \exp[-iw(z+p)]dpdz \\
 &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \exp(-iwp) \cdot g(z) \exp(-iwz)dpdz \\
 &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \exp(-iwp)dp \cdot \int_{-\infty}^{\infty} g(z) \exp(-iwz)dz \\
 &= \sqrt{2\pi} [\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \exp(-iwp)dp \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} g(z) \exp(-iwz)dz] \\
 &= \sqrt{2\pi} \hat{f}(w) \cdot \hat{g}(w) \\
 &= \sqrt{2\pi} \mathcal{F}\{f(x)\} \cdot \mathcal{F}\{g(x)\}.
 \end{aligned}$$

Prema definiciji inverzne Fourierove transformacije

$$\begin{aligned}
 (f * g)(x) &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} (\widehat{f * g})(w) \exp(iwx)dw \\
 &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \sqrt{2\pi} \hat{f}(w) \cdot \hat{g}(w) \exp(iwx)dw \\
 &= \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cdot \hat{g}(w) \exp(iwx)dw.
 \end{aligned}$$

1.5 PRIMJENE FOURIEROVE TRANSFORMACIJE U PDJ

Ako je početni ili rubni problem zadan na \mathbb{R}_+ onda se mogu koristiti Fourierova kosinus ili sinus transformacija, a ako je problem zadan na cijelom \mathbb{R} onda koristimo Fourierovu transformaciju.

PRIMJER 1.12 PROVOĐENJE TOPLINE KROZ ŠTAP

Naći temperaturu $u(x,t)$ u štapu konstantnog presjeka uz početne i rubne uvjete:

$$\begin{aligned}
 u(x,0) &= f(x), -\infty < x < \infty \\
 \text{Za svaki } t \geq 0, u(x,t) &\rightarrow 0, \frac{\partial}{\partial x} u(x,t) \rightarrow 0, |x| \rightarrow \infty.
 \end{aligned}$$

Rješenje:

Prisjetimo se:

$$\begin{aligned}
 \frac{\partial}{\partial t} u(x,t) &= c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x,t) \\
 t \geq 0, u(0,t) &= 0, u(L,t) = 0. \\
 u(x,0) &= f(x), -L < x < L.
 \end{aligned}$$

Koristeći Fourierovu metodu (separacije varijabli) i razvoj funkcije $f(x)$ u Fourierov red nalazimo rješenje

$$u(x,t) = \sum_{n=1}^{\infty} E_n \exp[-(\frac{cn\pi}{L})^2 t] \cdot \sin \frac{n\pi}{L} x,$$

$$\text{gdje je } E_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \sin \frac{n\pi}{L} x.$$

Treba riješiti rubni problem

$$\begin{aligned}
 \frac{\partial}{\partial t} u(x,t) &= c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x,t) \\
 t \geq 0, u(x,t) &\rightarrow 0, \frac{\partial}{\partial x} u(x,t) \rightarrow 0, |x| \rightarrow \infty. \\
 u(x,0) &= f(x), -\infty < x < \infty.
 \end{aligned}$$

Ideja: 1. korak: Primijeniti Fourierovu transformaciju u odnosu na varijablu x ,

$$\mathcal{F}\{u(x, t)\} = \hat{u}(w, t),$$

2. korak: naći rješenje ODJ za $\hat{u}(w, t)$ po varijabli t , koristeći Fourierovu transformaciju funkcije $f(x)$,

3. korak: naći inverznu Fourierovu transformaciju $u(x, t)$.

$$\boxed{\text{PDJ } \frac{\partial}{\partial t} u(x, t) = c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t) \text{ za funkciju } u(x, t)}$$

1. korak:

$$\begin{aligned} \mathcal{F}\left\{\frac{\partial}{\partial t} u(x, t)\right\} &= \mathcal{F}\left\{c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)\right\} \\ &= c^2 \mathcal{F}\left\{\frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)\right\} \\ &= \text{transformacija druge derivacije} \\ &= c^2 (-w^2 \mathcal{F}\{u(w, t)\}). \end{aligned}$$

Lijevu stranu računamo po definiciji Fourierove transformacije

$$\begin{aligned} \mathcal{F}\left\{\frac{\partial}{\partial t} u(x, t)\right\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\partial}{\partial t} u(x, t) \cdot \exp(-iwx) dx \\ &= \text{svojstvo da integral i derivacija mogu zamijeniti mjesta} \\ &= \frac{\partial}{\partial t} \left[\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} u(x, t) \cdot \exp(-iwx) dx \right] \\ &= \frac{\partial}{\partial t} \mathcal{F}\{u(w, t)\}. \end{aligned}$$

$$\text{ODJ } \frac{\partial}{\partial t} \mathcal{F}\{u(w, t)\} = -c^2 w^2 \mathcal{F}\{u(w, t)\}$$

ili zapisujemo

$$\boxed{\text{ODJ } \frac{\partial}{\partial t} \hat{u}(w, t) = -c^2 w^2 \hat{u}(w, t) \text{ za Fourierovu transformaciju } \hat{u}(w, t).}$$

2. korak:

Rješenje ODJ za funkciju $\hat{u}(w, t)$ po varijabli t je (separacija varijabli)

$$\hat{u}(w, t) = C \exp(-c^2 w^2 t), \text{ gdje konstanta } C=C(w).$$

Funkciju $C(w)$ određujemo primjenjujući Fourierovu transformaciju na početni uvjet $u(x, 0) = f(x), -\infty < x < \infty$.

$$\mathcal{F}\{u(x, 0)\} = \mathcal{F}\{f(x)\}, \text{ tj. } \hat{u}(w, 0) = \hat{f}(w).$$

Zato je $\hat{u}(w, 0) = C(w) = \hat{f}(w)$, a

$$\boxed{\text{rješenje ODJ } \hat{u}(w, t) = \hat{f}(w) \exp(-c^2 w^2 t)},$$

$$\text{gdje je } \hat{f}(w) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \cdot \exp(-iwx) dx.$$

3. korak:

Inverzna Fourierova transformacija od $\hat{u}(w, t)$ je $u(x, t)$:

$$\boxed{u(x, t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{u}(w, t) \cdot \exp(iwx) dw}$$

(a) Uvrstimo poznate Fourierove transformacije i primijenimo zamjenu poretka integracije

$$\begin{aligned} u(x, t) &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \exp(iwx) dw \\ &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \left[\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \cdot \exp(-iwp) dp \right] \cdot \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \exp(iwx) dw \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \left[\int_{-\infty}^{\infty} \exp(-iwp) \cdot \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \exp(iwx) dw \right] dp \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \left[\int_{-\infty}^{\infty} \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \exp[i(wx - wp)] dw \right] dp \\ &= \text{Eulerova formula } \exp(i\varphi) = \cos\varphi + i \sin\varphi \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \left[\int_{-\infty}^{\infty} \exp(-c^2 w^2 t) \cdot [\cos(wx - wp) + i \sin(wx - wp)] dw \right] dp \\ &= \text{integral imaginarnog dijela je jednak 0 jer je neparna funkcija} \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \left[\int_{-\infty}^{\infty} \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \cos(wx - wp) dw \right] dp \\ &= \text{integral realnog dijela je jednak dvostrukom integralu na } [0, \infty) \text{ jer je} \\ &\text{parna funk.} \\ &= \frac{1}{\pi} \int_{-\infty}^{\infty} f(p) \left[\int_0^{\infty} \exp(-c^2 w^2 t) \cdot \cos(wx - wp) dw \right] dp \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \text{unutarnji integral rješavamo koristeći } \int_0^\infty \exp(-\varphi^2) \cdot \cos(2b\varphi) d\varphi = \\
&\frac{\sqrt{\pi}}{2} \exp(-b^2) \\
&= \text{supstitucija } w = \frac{\varphi}{c\sqrt{t}}, b = \frac{x-p}{2c\sqrt{t}}; \\
&= \frac{1}{2c\sqrt{\pi}} \cdot \frac{1}{t} \int_{-\infty}^\infty f(p) \cdot \exp\left[-\frac{(x-p)^2}{4c^2t}\right] dp.
\end{aligned}$$

$$\boxed{\text{Rješenje PDJ } u(x, t) = \frac{1}{2c\sqrt{\pi}} \cdot \frac{1}{t} \int_{-\infty}^\infty f(p) \cdot \exp\left[-\frac{(x-p)^2}{4c^2t}\right] dp}$$

(b) Koristeći transformaciju konvolucije.

PRIMJER 1.13 VALNA JEDNADŽBA

Naći progib $u(x, t)$ beskonačne žice, $-\infty < x < \infty$, koja poprečno oscilira uz početne i rubne uvjete:

$$u(x, 0) = f(x), \text{ početni progib,}$$

$$\frac{\partial}{\partial t} u(x, 0) = 0, \text{ početna brzina}$$

$$\text{Za svaki } t \geq 0, u(x, t) \rightarrow 0, \frac{\partial}{\partial x} u(x, t) \rightarrow 0, |x| \rightarrow \infty.$$

Rješenje:

Prisjetimo se:

$$\frac{\partial}{\partial t} u(x, t) = c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)$$

$$t \geq 0, u(0, t) = 0, u(L, t) = 0.$$

$$u(x, 0) = f(x), -L < x < L$$

$$\frac{\partial}{\partial t} u(x, 0) = 0.$$

Koristeći Fourierovu metodu (separacije varijabli) i razvoj funkcije $f(x)$ u

Fourierov red nalazimo rješenje

$$u(x, t) = \sum_{n=1}^\infty E_n \cos\left(\frac{cn\pi}{L}t\right) \cdot \sin\left(\frac{n\pi}{L}x\right),$$

$$\text{gdje je } E_n = \frac{2}{L} \int_0^L f(x) \sin \frac{n\pi}{L}x.$$

$$\text{Koristeći adicioni teorem za } \cos \alpha \cdot \sin \beta = \frac{1}{2}[\sin(\beta - \alpha) + \sin(\beta + \alpha)].$$

$$u(x, t) = \frac{1}{2}[f^*(x - ct) + f^*(x + ct)],$$

gdje je f^* neparna peridična funkcija dobivna od f proširivanjem po neparnosti na $[-L, L]$

Treba riješiti rubni problem

$$\frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t) = c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)$$

$$t \geq 0, u(x, t) \rightarrow 0, \frac{\partial}{\partial x} u(x, t) \rightarrow 0, |x| \rightarrow \infty.$$

$$u(x, 0) = f(x), -\infty < x < \infty,$$

$$\frac{\partial}{\partial t} u(x, 0) = 0.$$

Ideja: 1. korak: Primijeniti Fourierovu transformaciju u odnosu na varijablu

x ,

$$\mathcal{F}\{u(x, t)\} = \hat{u}(w, t),$$

2. korak: naći rješenje ODJ za $\hat{u}(w, t)$ po varijabli t , koristeći Fourierovu transformaciju funkcije $f(x)$,

3. korak: naći inverznu Fourierovu transformaciju $u(x, t)$.

$$\boxed{\text{PDJ } \frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t) = c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t) \text{ za funkciju } u(x, t)}$$

1. korak:

$$\mathcal{F}\left\{\frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t)\right\} = \mathcal{F}\left\{c^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)\right\}$$

$$= c^2 \mathcal{F}\left\{\frac{\partial^2}{\partial x^2} u(x, t)\right\}$$

$$\begin{aligned}
& = \text{transformacija druge derivacije} \\
& = c^2(-w^2 \mathcal{F}\{u(w, t)\}).
\end{aligned}$$

Lijevu stranu računamo po definiciji Fourierove transformacije

$$\begin{aligned}
\mathcal{F}\left\{\frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t)\right\} &= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t) \cdot \exp(-iwx) dx \\
&= \text{svojstvo da integral i derivacija mogu zamijeniti mjesta} \\
&= \frac{\partial^2}{\partial t^2} \left[\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} u(x, t) \cdot \exp(-iwx) dx \right] \\
&= \frac{\partial^2}{\partial t^2} \mathcal{F}\{u(w, t)\}.
\end{aligned}$$

$$\text{ODJ } \frac{\partial^2}{\partial t^2} \mathcal{F}\{u(w, t)\} = -c^2 w^2 \mathcal{F}\{u(w, t)\}$$

ili zapisujemo

$$\boxed{\text{ODJ } \frac{\partial^2}{\partial t^2} \hat{u}(w, t) + c^2 w^2 \hat{u}(w, t) = 0 \text{ za Fourierovu transformaciju } \hat{u}(w, t).}$$

2. korak:

Rješenje ODJ za funkciju $\hat{u}(w, t)$ po varijabli t je (homogena, drugog reda s konstantnim koeficijentima)

$$\hat{u}(w, t) = A \cos(cwt) + B \sin(cwt), \text{ gdje su konstante } A = A(w), B = B(w).$$

Funkcije $A(w)$ i $B(w)$ određujemo primjenjujući Fourierovu transformaciju na početne uvjete

$$u(x, 0) = f(x), \frac{\partial}{\partial t} u(x, 0) = 0, -\infty < x < \infty.$$

$$\mathcal{F}\{u(x, 0)\} = \mathcal{F}\{f(x)\}, \text{ tj. } \hat{u}(w, 0) = \hat{f}(w);$$

$$\mathcal{F}\left\{\frac{\partial}{\partial t} u(x, 0)\right\} = \frac{\partial}{\partial t} \mathcal{F}\{u(x, 0)\}, \text{ tj. } \frac{\partial}{\partial t} \hat{u}(w, 0) = 0.$$

$$\text{Zato je } \hat{u}(w, 0) = A(w) = \hat{f}(w), \text{ a}$$

$$\frac{\partial}{\partial t} \hat{u}(w, 0) = cwB(w) = 0.$$

$$\boxed{\text{rješenje ODJ } \hat{u}(w, t) = \hat{f}(w) \cos(cwt)},$$

$$\text{gdje je } \hat{f}(w) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) \cdot \exp(-iwx) dx.$$

3. korak:

Inverzna Fourierova transformacija od $\hat{u}(w, t)$ je $u(x, t)$:

$$\boxed{u(x, t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{u}(w, t) \cdot \exp(iwx) dw}$$

Koristeći transformaciju funkcije pomaknute u varijabli x -a:

$$\hat{f}(w - a) = \exp(-iwa) \hat{f}(w),$$

$$u(x, t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cos(cwt) \cdot \exp(iwx) dw$$

$$= \text{definicija } \cos \varphi = \frac{\exp(i\varphi) + \exp(-i\varphi)}{2}$$

$$= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cdot \frac{\exp(icwt) + \exp(-icwt)}{2} \cdot \exp(iwx) dw$$

$$= \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cdot \exp(icwt) \cdot \exp(iwx) dw$$

$$+ \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w) \cdot \exp(-icwt) \cdot \exp(iwx) dw$$

$$= \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w + ct) \cdot \exp(iwx) dw$$

$$+ \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(w - ct) \cdot \exp(iwx) dw$$

$$= \frac{1}{2} \cdot f(x + ct) + \frac{1}{2} \cdot f(x - ct).$$

$$\boxed{\text{Rješenje PDJ } u(x, t) = \frac{1}{2} f(x + ct) + \frac{1}{2} f(x - ct)}.$$

DISKRETNE FOURIEROVE TRANSFORMACIJE (DFT)